

DEMOKRATIJA U ATINI

DIO A

Tukidid je bio historičar i ratnik, a živio je u petom vijeku p.n.e, u klasičnom periodu Grčke. Rođen je u Atini. Tokom Peloponeskog rata (431–404. p.n.e) između Atine i Sparte, komandovao je flotom koja je imala zadatak da zaštiti grad Amfipolis u Trakiji. Nije uspio stići do tog grada na vrijeme. Grad je pao u ruke spartanskog generala Braside, zbog čega je Tukidid protjeran u dvadesetogodišnje izgnanstvo. Tako je dobio priliku da prikupi detaljne podatke o dvije zaraćene strane i mogućnost da obavi istraživanja za svoje djelo *Historija Peloponeskog rata*.

Tukidid se smatra jednim od najvećih historičara antičkog doba. On se u objašnjenju toka historije usredotočio na prirodne uzroke i ponašanje svakog pojedinca umjesto na sudbinu ili posredovanje bogova. U njegovom djelu činjenice se ne predstavljaju kao obične anegdote, već se objašnjavaju u nastojanju da se nađu razlozi koji su naveli glavne ličnosti da urade to što su učinile. Važnost koju Tukidid daje ponašanju pojedinaca je razlog što on ponekad uvodi izmišljene govore: to mu pomaže da objasni motivaciju historijskih ličnosti.

DIO B

Tukidid pripisuje atinskom vođi Periklu (peti vijek p.n.e) sljedeći govor u čast vojnika koji su pali u prvoj godini Peloponeskog rata.

Naš sistem vladavine ne oponaša zakone susjednih država; mi smo prije model drugima nego sami imitatori. Naš sistem se naziva demokratija, pošto uprava zavisi od velikog broja osoba, ne od manjine. Naši zakoni daju ista prava svima u njihovim privatnim poslovima, dok ugled u javnom životu prije zavisi od zasluga nego od društvene klase.

Društvena klasa ne sprečava nekoga da dođe do bilo kojeg javnog položaja (...). Istovremeno, dok se ne miješamo u privatne poslove, mi ne kršimo zakon u pogledu javnih pitanja. Mi se pokoravamo onima koje postavimo na položaje u vlasti, pokoravamo se samim zakonima, naročito onima koji štite potlačene, i onim nepisanim zakonima za koje se zna da ih je sramota prekršiti.

Uz to, mi osiguravamo mnogo načina za uzdizanje duha. Igre i žrtvovanja proslavljamo tokom cijele godine, a otmjenost naših privatnih domova predstavlja svakodnevni izvor zadovoljstva koji pomaže da se otkloni svaka briga; pošto mnogi stanovnici grada donose proizvode iz svijeta u Atinu, Atinjani poznaju plodove drugih zemalja kao svoje sopstvene.

Tukidid, *Historija Peloponeskog rata* (adaptirano)

Na osnovu teksta „Demokratija u Atini” sa prethodne strane odgovori na sljedeća pitanja:

Pitanje 1: DEMOKRATIJA U ATINI

Zašto je Tukidid protjeran u izgnanstvo?

- A Nije uspio donijeti pobjedu Atinjanima kod Amfipolisa.
- B Preuzeo je flotu kod Amfipolisa.
- C Prikupljao je podatke o dvije zaraćene strane.
- D Napustio je Atinjane da bi se borio sa Spartancima.

BODOVANJE: DEMOKRATIJA U ATINI 1

CILJ PITANJA:

Pristup i pronalaženje: pronalaženje informacije

Lociranje informacije koja je eksplicitno navedena u tekstu

Maksimalan broj bodova

Kod 1: A Nije uspio donijeti pobjedu Atinjanima kod Amfipolisa.

Bez bodova

Kod 0: Drugi odgovori

Kod 9: Bez odgovora

Pitanje 2: DEMOKRATIJA U ATINI

Pretpostavimo da je Periklov govor historijski događaj. Koje godine je, najvjerovatnije, održan taj govor?

- A 404. godine p.n.e.
- B 430. godine p.n.e.
- C 500. godine p.n.e.
- D 5. godine p.n.e.

BODOVANJE: DEMOKRATIJA U ATINI 2

CILJ PITANJA:

Pristup i pronalaženje: pronalaženje informacije

Lociranje informacije povezivanjem elemenata u nekom izlaganju

Maksimalan broj bodova

Kod 1: B 430. godine p.n.e.

Bez bodova

Kod 0: Drugi odgovori

Kod 9: Bez odgovora

Pitanje 3: DEMOKRATIJA U ATINI

Jedan cilj govora u dijelu B bila je počast vojnicima koji su poginuli u prvoj godini Peloponeskog rata.

Šta je bio DRUGI cilj ovog govora?

.....
.....

BODOVANJE: DEMOKRATIJA U ATINI 3

CILJ PITANJA:

Integracija i interpretacija: opće razumijevanje

Identifikacija svrhe argumentativnog teksta njegovim povezivanjem s njegovim kontekstom

Maksimalan broj bodova

Kod 2: Daje odgovor koji je prihvatljiv i konzistentan s tekstem. Odgovori mogu da se odnose na jedan ili više motiva ovog govora, uključujući: ubjeđivanje vojnika da se nastave boriti; utjeha porodicama mrtvih; podsticanje ponosa građana Atine; ili naglašavanje prednosti Atine u poređenju sa Spartom ili drugim gradovima:

- Da narod bude ponosan na Atinu
- Da promoviše demokratiju
- Da objasni dobrobit od atinske demokratije
- Da navede ljude da misle da je Atina još dobro, uprkos činjenici da su upravo sad u nevolji
- Da ojača pozitivno razmišljanje i pozitivan stav
- Da probudi narod
- Da podstiče patriotizam
- Da pobijedi na idućim izborima
- Da postane popularniji
- Da nahuška narod protiv Spartanaca

Poziva se na Tukididov cilj da se shvati Periklova motivacija ili način razmišljanja:

- Da objasni Periklovu motivaciju/psihologiju
- Da objasni zašto je uradio ono što je uradio

Djelimičan broj bodova

Kod 1: Odgovor se odnosi samo na objašnjenje kako demokratija funkcioniše:

- Da uvede demokratiju
- Da objasni narodu šta je demokratija

Bez bodova

Kod 0: Daje nedovoljan ili neodređen odgovor:

- Da oda počast mrtvim vojnicima [ponavlja pitanje]

Pokazuje pogrešno razumijevanje materijala ili daje neuvjerljiv ili nebitan odgovor:

- Atina je tema govora [svrha nije pomenuta]
- Da se narod smije [netačno]

Kod 9: Bez odgovora

Pitanje 4: DEMOKRATIJA U ATINI

Ko je napisao govor u dijelu B? Pozovi se na tekst da objasniš svoj odgovor.

.....
.....

BODOVANJE: DEMOKRATIJA U ATINI 4

CILJ PITANJA:

Integracija i interpretacija: razvijanje tumačenja

Prepoznavanje odnosa između dva teksta povezujući informaciju koja je data u oba

Maksimalan broj bodova

Kod 2: Identifikuje Tukidida (eksplicitno ili implicitno) kao autora govora KAO I da navodi da Tukidid pripisuje taj govor Periklu. Može da parafrazira ili direktno citira tekst:

- Tukidid. Tamo piše „Tukidid pripisuje Periklu”.
- Tukidid. „On ponekad uvodi izmišljene govore: to mu pomaže da objasni motivaciju historijskih ličnosti.”
- Kaže da je Tukidid izmišljao govore za ljude o kojima je pisao.

Djelimičan broj bodova

Kod 1: Identifikuje Tukidida kao autora govora, bez objašnjenja:

- Tukidid.
- Historičar i ratnik [implicitno se odnosi na Tukidida]

Bez bodova

Kod 0: Daje nedovoljan ili neodređen odgovor:

- Neko drugi [suviše neodređeno]

Pokazuje pogrešno razumijevanje materijala ili daje neuvjerljiv ili nebitan odgovor:

- Perikle
- On je pisao u Peloponeskom ratu

Kod 9: Bez odgovora

Pitanje 5: DEMOKRATIJA U ATINI

Prema tekstu, po čemu se Tukidid razlikovao od drugih historičara svog vremena?

- A Pisao je o običnim ljudima, ne o herojima.
- B Koristio je anegdote umjesto pukih činjenica.

- C Objašnjavao je historijske događaje pozivajući se na njihove natprirodne uzroke.
- D Usmjerio se na to šta je ljude navelo da urade to što su uradili.

BODOVANJE: DEMOKRATIJA U ATINI 5

CILJ PITANJA:

- Pristup i pronalaženje: pronalaženje informacije
- Lociranje informacije koja je eksplicitno navedena u tekstu

Maksimalan broj bodova

Kod 1: D Usmjerio se na to šta je ljude navelo da urade to što su uradili.

Bez bodova

- Kod 0: Drugi odgovori
 - Kod 9: Bez odgovora
-

Pitanje 6: DEMOKRATIJA U ATINI

Pročitaj ovaj dio teksta, pred kraj dijela B:

„Uz to, mi osiguravamo mnogo načina za uzdizanje duha. Igre i žrtvovanja proslavljamo tokom cijele godine, a otmjenost naših privatnih domova predstavlja svakodnevni izvor zadovoljstva koji pomaže da se otkloni svaka briga.”

Koja od sljedećih rečenica najbolje rezimira ovaj dio teksta?

- A Sistem vladavine u Atini dopušta svakome da stvara zakone.
- B Zabava i ljepota su dio udobnog života koji možete imati u Atini.
- C Atinjani žive u prevelikom luksuzu i ne mogu ozbiljno shvatiti život.
- D Javni i privatni život se shvataju kao isto.

BODOVANJE: DEMOKRATIJA U ATINI 6

CILJ PITANJA:

- Integracija i interpretacija: razvijanje tumačenja
- Pravilno tumačenje rečenice u vezi sa tekstom sa izlaganjem

Maksimalan broj bodova

Kod 1: B Zabava i ljepota su dio udobnog života koji možete imati u Atini.

Bez bodova

- Kod 0: Drugi odgovori
- Kod 9: Bez odgovora